

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati na uredništvo — naročnino, reklamacije in vse administrativne stvari pa na upravništvo v Ljubljani, Učiteljska tiskarna, Francišanska ul. 6/1. Vse pošiljke je pošiljati franko. Reklamacije so proste poštne. Rokopisov ne vračamo. Telefon uredn. 312.

UČITELJSKI TOVARIŠ

Stanovsko politiško glasilo UJU. - Poverjeništvo Ljubljana

Izhaja vsak četrtek. Naročnina znaša za neorganizirane 40 Din, za inozem. 60 Din. Posamezna šte. 1 Din. Članstvo „Pov. UJU — Ljubljana“ ima s članarino že plačano naročnino za list. Za oglase in reklamne novice vseh vrst je plačati po Din 2-50 od petih vrst. Inzeratni davek posebej. Pošt. ček. ur. 11.197.

Učiteljska samopomoč.

Zavednost učitelstva tudi za gospodarsko organizovanje. — Članstvo Samopomoči lepo narašča. — Izprememba pravil. — Odprava zdravniških certifikatov in drugih zaprek za pristop. — Po novem bo znašala podpora za smrtni slučaj od 5000 Din. — Pričakovati je še dviga članstva in podpore ob smrti. — Samopomoč je nestrankarska stanovsko-gospodarska organizacija. — Pristopajte k Samopomoči!

Društvo »Učit. samopomoč« je zborovalo dne 1. februarja 1925 ob 15. uri v prostorih Učiteljske tiskarne v Ljubljani. Ta izredni občni zbor je obravnaval prav važne izpremembe društvenih pravil. Storil je več sklepov, ki bodo pospeševali ugodni razvoj U. S.

Ob 15.30 otvori predsednik tov. Ivan Kocijančič izredni občni zbor, pozdravi navzoče in ugotovi sklepčnost po § 12. društvenih pravil.

Nato poda tov. Iv. Kocijančič sledeče

poročilo predsednika.

Tovariši! Zadnji občni zbor se je vršil dne 9. julija 1924 v Krškem. Društveni odbor je nekaj sklepov in naročil z zadnjega občnega zbora že izvršil, o drugih še neizvedenih bomo razpravljali danes v 3. točki dnevnega reda.

Sprejem nad 45 let starih.

Najvažnejši sklep zadnjega občnega zbora je, da se za eno leto sprejema v društvo U. S. tudi nad 45-letnike. O tem se je obvestilo prizadeto učitelstvo s članki v »Učit. Tovarišu«, št. 31. in 38. iz leta 1924 in št. 3. iz leta 1925. O nadaljnjih obvestilih teh tovarišev in tovarišic poročam pri agitaciji. Odzvalo se je do zdaj 78 priglasev. Zdi se mi pa, da je to število še prav nizek odstotek starejšega, nečlanjenega učitelstva v Sloveniji. Zdi se jim ponuja izredna prilika, kakršne ne bo kmalu. Strah pred visokim plačilom ni utemeljen, ker jim je društveni odbor dovolil plačevanje v obrokih do 1. septembra 1925. Najvišji znesek za 70-letnike in čez znaša Din 314; vsi mlajši priglaseci plačajo manjše zneske.

Agitacija za nove člane.

Največjo važnost polaga društvena uprava na smoteno agitacijo — pridobivanje novih članov. V mesecih septembru in oktobru 1924 je razposlal upravnik čez 600 pism — vsebina: 1. nabiralna pola, 2. tiskana oglasa (ponatisa iz »Učit. Tov.« št. 38) in 1. položnica — vsem predsednikom okrajnih učiteljskih društev, vsem šolskim nadzornikom, vsem znanim nabiralcem in nabiralkam novih članov po okrajih, šolskim vodstvom večrazrednic, ravnateljstvom srednjih,

meščanskih in strokovnih šol, društvu učiteljc v Sloveniji, društvu upokojenega učiteljstva Slovenije, profesorskemu društvu v Sloveniji, Slomškovi zvezi in raznim posameznikom, ki so se oglašili za sprejem.

Napredek.

Uspeh te podrobne agitacije je bil prav dovoljen. Od septembra 1924 do danes se je priglasilo okrog 300 novih članov. Nabiranje priglasev pa še ni po vseh okrajih zaključeno. Danes šteje društvo 777 vpisanih, 128 sprejetih in priglasih članov.

Kakor bilježimo lep napredek pri številu članstva, tako smo napredovali tudi v gnotnem oziru. Društveni imovini je priraslo v letu 1924. Din 14.754,33. Račune, blagajniške knjige in računski zaključek za leto 1924. sta pregledala 6. januarja 1925 računska pregledovalca Fr. Črnagoi in Jos. Benedek. Našla sta vse v redu.

Umrli člani.

V letu 1924. je umrlo 6 članov, in sicer: Milka Baša iz Ptuj, Gabrijel Grilc iz Studenca, Jakob Dimnik iz Ljubljane, Martin Salamon iz Ptuj, Ivan Čerar iz Črnuč in Stjepan Dobrinč iz Sota. Sveta dolžnost me veže, da se še posebej spomnim umrlega odbornika in podpredsednika U. S. šolskega ravnatelja Jakoba Dimnika. Rojstvo, društveno delo in razmah U. S. je tesno zvezano s tem služnim prosvetnim delavcem. V prvem odboru je bil odbornik in društveni podpredsednik; te funkcije je pokojnik obdržal skozi 26 let prav do zadnjega diha. Društveni zapisniki kažejo jasno in pregledno, koliko in kako intenzivno je delal pokojni ravnatelj ravno za U. S. Še v juliju 1924 se je udeležil občnega zbora v Krškem in prav živahno posegal v debate. Pogrešali ga bomo na naših zborovanjih in sejah, pogrešali njegovih dobrih in premišljenih nasvetov. Oddolžimo se vestnemu, neutrudljivemu odborniku in prvemu podpredsedniku U. S., pokojnemu ravnatelju Jakobu Dimniku s tem, da ga posnemamo vztrajnosti pri delu mu želimo mirnega pokoja na Ljubljanskem polju in da ga ohranimo v blagem in hvaležnem spominu. Slava

mu! Prosim Vas, da se v znak našega počaščenja dvignete raz sedeže in zakličete spominu pokojnih članov: Slava jim!

Uprava.

Za 6 smrtnih slučajev v letu 1924. se je izplačalo dedičem na posmrtninah Din 7342.

V l. 1924. je imelo društvo 5 sej, 1 izredni občni zbor in 1 članski sestanek v Ljubljani. Vsi odborniki so vestno in brezplačno vršili svoj posel, za kar jim izrekam zahvalo. Prosim jih vsestranske podpore za v bodoče.

»Učit. Tovariš« priobčuje vse društvene vesti in objave brezplačno, agilni tovariši in tovarišice nabirajo pridno nove člane, predsedniki okrajnih učiteljskih društev pa stavijo na zborovanjih poročila o U. S. na dnevni red. Vsem tem in vsem drugim, ki na ta ali oni način bude, podpirajo in širijo smisel za U. S. bodi iz tega mesta izrečena najprizračnejša zahvala. Zvesti naj nam ostanejo tudi v prihodnje!

Namen društva.

U. S. je dobrodelno društvo: V najhujši stiski pomaga potrebnim z denarnimi prispevki — posmrtnino. Ta se ravna po številu članstva. Skušajmo privabiti v naš krog vse one tovarišice, tovariše in njih soproje, ki danes še niso člani U. S. Porabimo vsako priložnost, ki se nam nudi v to! Storili smo veliko dobroto njim samim, posredno pa koristili tudi sebi. Povdarjam še, da ravno U. S. najbolj pozna in na najuspešnejši način izvaja tovariški čut. Lepa je blažila beseda, več pa odvrne ob svojem času hitra, gmotna podpora. Zdi se mi, da je sprejemnica U. S. najboljše delnica, za katero malo plačam, a veliko prejemem. Krepko naprej in vedno navzgor!

Volitev novega odbornika.

Po načelnikovem poročilu se je volilo enega odbornika, katero mesto je bilo vsled smrti društvenega podpredsednika šolskega ravnatelja Jakoba Dimnika od 1. septembra 1924 prazno. Po vzkliku je bil izvoljen za odbornika tov. Ivan Dimnik, strokovni učitelj v Ljubljani. O volitvah začasnih namestnikov odbornikov pri 3. točki dnevnega reda.

Današnja posmrtnina.

K 3. točki dnevnega reda — prememba pravil — je utemeljeval odborove predloge društveni predsednik.

Današnja posmrtnina znaša Din 1554. To je že lep znesek, vendar pa ne pokrije vselej vseh stroškov, ki nastanejo po bolezni in ob smrti umrlega čla-

na. Druginja je velika, za zdravnika in pogreb so precejšnji izdatki. — Lehrer-Selbsthilfe iz republike Avstrije je dvignila posmrtnino na avK 4.000.000, kar je prilično Din 4000 — Posamezni člani se oglašajo s primernimi nasveti, da naj zvišamo članski prispevek za smrtni slučaj od Din 2 na Din 5; nekateri celo na Din 10.

Sprememba pravil.

Društveni odbor je razmišljal in razpravljaval o tem na sejah dne 22. novembra, 19. decembra 1924 in 6. januarja 1925. Posebej se je bavil s tem vprašanjem članski sestanek dne 19. decembra 1924. Z visokimi prispevki se ni smelo obtežiti svojih članov, na drugi strani pa se je hotelo doseči vendarle večje, današnji draginji primerne posmrtnine. Posledica vseh razprav in sestankov je ta, da Vam danes predlagam v razpravo sledeči predlog:

1. Prispevek za smrtni slučaj se dvigne od Din 2 na Din 5.
2. Za rezervni zaklad od Din 2 na Din 5 letno.
3. Za vpisnino od Din 5 na Din 10.
4. Za upravnino od Din 1 na Din 4 letno.

Glasovale se je posebej o vsaki točki odborovega predloga. Pri glasovanju se je sprejela 1., 3. in 4. točka soglasno, odklonila pa 2. točka — zvišanje prispevka za rezervni zaklad — ter sklenilo, da ostane stari prispevek Din 2 letno.

Sprejeti sklep se glasi: 1. Prispevek za smrtni slučaj je Din 5, 2. Za vpisnino Din 10 in 3. Za odpravnino Din 4 letno.

Tovariši nabiralci novih članov nam neprestano tožijo, kake težave jim napravljajo zdravniški pregledi in certifikati. Včasih ni zdravnika doma, drugič manjka eden ali drugi od priglasev, pot k oddaljenemu zdravniku je zvezana z velikimi stroški, za zdravniški pregled in izjavo je treba šteti denar. Na drugi strani je pa zdravniški certifikat v mnogih slučajih gola formalnost brez prave vrednosti. Zdravnik, ki hoče obvarovati priglaseve večjih stroškov, podpiše nabiralno polo sumarično brez preiskave. On smatra vse aktivne priglasece za zdrave, če niso na bolezenskem dopustu. To naziranje se zdi tudi društvenemu odboru za dovolj tehtno, da predlaga sledeče:

»Zdravniški certifikat se odpravi; v dvomljivih slučajih more društveni odbor zahtevati od priglaseca zdravniški certifikat.«

Ta predlog se sprejme soglasno. Pri pomni naj se še, da se ne dela nobene razlike med aktivnimi ali upokojenimi tovariši, če so zdravi. Društveni odbor

LISTEK.

T. SELIŠKAR:

Protialkoholno vprašanje.

To so torej posledice prohibicije. Tu se je uresničil oni veliki zakon evolucijskega razvoja, zanikajoč vsaki teror, ki hoče naenkrat in še to nasilno preusmeriti človeške misli in njega hotenje. In pa še nekaj: Pri prohibiciji se je uveljavila nagonna strast za prepovedan sad! Seveda je bila prohibicija namenjena samo za proletariat. Bogatini kakor poročajo ameriški časopisi, popijejo sedaj še več šampanjca in dragih likerjev kakor pa poprej. Po vseh teh podatkih se prohibicija ne obnese, kakor so sicer verovali vanjo vsi trezni.

Zelo uspešno protialkoholno sredstvo pa je pustiti človeka voliti: ali alkohol ali propast — ali pa treznost in boljši kruh. Tako namreč delajo mnogi ameriški podjetniki. Kdor je trezen in postane abstinent, dobi 20 do 30% večjo plačo ali pa še več. Kogar se zaloti v pijanem stanju pa je odpuščen. Je sicer tudi to sredstvo zelo nasilno, toda če ne gre drugače — pa je dobro. Ne

mislite pa, da so taki podjetniki sami takó vneti abstinentje. O ne! Ti namreč dobro vedo, da je delo treznega delavca za 20 do 30% boljše in večje v istem številu delovnih ur kakor delo alkoholičarja.

Prav lepo so si pa umislili ročni delavci na Švedskem. V svoje strokovne organizacije sprejmejo izključno samo abstinentne. Ker pa je delavec navezan na svoje strokovne organizacije, je umljivo, čemu je švedsko delavstvo tako napredovalo. Lahko rečemo, da samo zaradi tega, ker se je odpovedalo alkoholu.

Sicer pa delujejo v novejšem času vse države kar največ morejo v protialkoholnem smislu. Časopisi, brošure, predavanja, bolnice za alkoholičarje — ja še celo Kino in radio sta stopila v boj proti temu uničevalcu narodovega zdravja in duš. Narodi so se pričeli zavdati, in pričeli so srdito borbo proti vsemu, kar jih dela šibke. (Boj proti padanju porodov v Franciji!) In zdi se, da je alkohol eden najhujših vzrokov za pospeševanje degeneracije. Zato so se tudi pri nas vzdramili trezni ljudje in so pogledali okoli. Pričeli so s skromnimi sredstvi, zakaj naleteli so na odpor vsega naroda! Prejšnja vlada jih ni podpi-

rala — nji je bilo še ljubše, če gine Slovenec v alkoholu. Zato tudi ni bilo uspehov. Sveta vojska je skromno prilezla čez preobrat. Toda še sedaj mi zapisati veselih uspehov, dasi precej vztrajno deluje. Protialkoholno delovanje v šoli pa je žal zelo slabo. Mladih junakov ni veliko (treba bo misliti na uspešnejšo akcijo!), učiteljsko se premalo zanima za to stvar — in da prav na kratko pregledamo vse protialkoholno delo: Uspehov je toliko kakor nič! Zato je treba, da pričnemo res že enkrat, toda temeljito in preudarno! Seveda zato takoj in proč z odlašanjem! Skušal bom drugič v nadaljevanju podati načrt za skupno uspešno delo.

II.

To vprašanje prerešetati temeljito, tako da se bo nanj lahko brez vseh ovinkov pozitivno odgovorilo je nujnost! Nepobitna nujna potreba za vsakega posameznika, še bolj za skupnost, neprecenljiva važnost za naš narod in vse človeštvo. Saj je vendar stremljenje vseh naprednih sociologov, dvigniti človeško družbo na nivo pravega udejstvovanja človeka kot človeka — ne samo inteligentnega primata, iztrebiti iz njega vse tisto, kar je še dedščina njegovega žival-

skega pokolenja — vse tisto kar kot človek lahko brez škode — in s koristnostjo pogreša. Človek, kakršnega hoče bodočnost, ne bo zaradi tega asket. To bi bilo nesmiselno ravno tako, kakor če bi hoteli vzgojiti človeka v požrešno, nikoli nenasitno bitje. Torej srednja pot —? Ne abstinenca, ne pijačevanje — temveč po geslu naših »ferkelčkarjev«: »En ferkelček al pa dva — saj to se ne pozna!« Ta točka je v borbi proti temu socialnemu zlu silno važna in potrebno je, da si jo od vseh strani ogledamo.

Najboljše, najbolj zdravo, najbolj idealno, najkoristnejše geslo je: Popolna vzdržnost — abstinenca! Dokazano je, da je alkohol strup; da je človeškemu organizmu škodljiv; da so posledice vidne in težke — da so podedljive. Je pa tudi dokazano, da je zelo hinavski in potuhnen, da je v gotovem štadiju svoje aktivnosti zelo razposajen in neugnan in pa še to so dognali (kar seveda ni bilo težko!), da je alkohol strupen tudi v najmanjši količini. Človek pa ima razum, zmožen je, da se zaveda kaj dela, ima dar premišljevanja — toda ogromna večina se ne zaveda, da je voda proti alkoholu kakor lepa beseda proti kvanti.